

SUPORTS A LES FAMÍLIES AMB INFANTS A CATALUNYA I EUROPA

**Permisos parentals, serveis, i prestacions
econòmiques**

**Dra. Cristina Brullet
UAB-CIIMU**

*Jornada de debat: Identificant els temes clau per al
Pacte per a la infància 2012*

➤ www.unicef.es/cat

➤ Objectius de l'exposició

- Oferir un marc general: Individualització dels drets i polítiques socials
- Fer-vos cinc cèntims de l'anàlisi que he fet per a UNICEF
- Fer comentaris al text del Pacte per a la infància en els apartats “educació” i “famílies”

I. Marc General

Individualització de drets i polítiques socials

1. A les societats democràtiques avançades la política social es fonamenta en els drets individuals de ciutadania.
2. La lluita secular pels drets de ciutadania ha anat ampliant els subjectes de dret cap als col·lectius que en van ser exclosos o que van ser considerats de segona categoria: dones, infants, persones estrangeres, immigrades, discapacitades, gent gran no productiva, persones malaltes, etc.
3. Aquest procés d'individualització dels drets i llibertats, ha durat més de dos-cents anys i s'ha desenvolupat en el món occidental al costat d'altres transformacions macro, meso i micro socials, polítiques i econòmiques. Vida social, vida pública, vida quotidiana, vida familiar...
4. Al meu entendre, la individualització de drets i llibertats ens han de permetre establir vincles democràtics entre les persones, entre la ciutadania. **Individuació per a una vinculació social democràtica** (processos de participació i presa de decisions col·lectives).

5. La Convenció sobre els Drets de l'Infant (1989-1989) representa el primer acord a escala internacional pel reconeixement de la ciutadania de la infància.
6. La Convenció exposa en el seu Preàmbul i especialment en els articles 18 i 27, que les famílies han de rebre protecció i assistència per part dels poders públics per tal que puguin assumir plenament la criança, cura i educació dels infants dins la comunitat, això és dins la societat on viuen.
7. El benestar dels infants depèn en part important –però no només - del benestar de la seva xarxa familiar (Benestar material i benestar relacional). A les societats complexes hi ha altres factors fonamentals.
8. Pel que fa a les famílies amb fills a càrrec, cal considerar que totes les polítiques educatives, d'ocupació, d'habitatge, de serveis socials i les anomenades polítiques dels temps incideixen de manera molt important en les dinàmiques quotidianes de persones i famílies.. Però no són polítiques socials exclusives per a les famílies; són polítiques dirigides a cobrir les necessitats bàsiques de tota la ciutadania

9. Les polítiques socials específiques per a les famílies amb infants a Europa tenen tres principals dimensions:

--- Permisos parentals

--- Serveis educatius i socioeducatius per a infants i famílies

--- Prestacions econòmiques directes o via bonificacions fiscals.

10. Aquestes dimensions de les polítiques de suport poden ser

desenvolupades a escala estatal, autonòmica i local.

11. El Consell Econòmic i Social Europeu considera que les polítiques familiars haurien de perseguir les finalitats socials següents:

- Reduir la pobresa de les famílies.
- Ajudar la primera infància i el desenvolupament ple de l'infant.
- Afavorir la conciliació de la vida professional i la vida familiar.
- Vetllar per la igualtat entre sexes.
- Permetre als pares i mares tenir el nombre de fills desitjat.

II. Alguns elements de l'anàlisi de les polítiques socials específiques per a famílies amb fills a càrrec de Catalunya

A Catalunya i Espanya les polítiques de suport a les famílies amb fills han estat tardanes i són de les menys generoses d'Europa, però no pas en tots els seus indicadors.

Entre el 2000 i el 2010 hi ha hagut avenços.

Hi ha retrocés?

Vegem:

1. La despesa comparada en protecció social a les famílies amb fills, en les tres principals dimensions de les polítiques familiars
  - Permisos parentals
  - Serveis educatius i socioeducatius
  - Prestacions econòmiques directes i bonificacions fiscals

2. El cas de Catalunya: permisos, protecció econòmica, serveis

Despesa en protecció social *				
	2007		2009	
	% del PIB	Euros habitant	% del PIB	Euros per habitant
Catalunya	17,8	5.475	:	:
Espanya	21,0	5.526	25.0^p	5954
UE 27	26,2	6.522	29,5	6666
Font: Institut d'Estadística de Catalunya i Eurostat				
* Sanitat/malaltia, invalidesa, gent gran, supervivència, atur, exclusió social habitatge, família i fills.				

% de despesa en Família i Fills sobre el total en protecció social, 2009

UE 27	7,9
Zona Euro	8,0
ESPANYA	6,1
Alemanya	10,5
Suècia	10,2
França	8,3
Regne Unit	6,4
Itàlia	4,9

Font: Eurostat (revisió d'Eurostat a 25.11.2011)

Despesa en protecció social en la funció "Família/fills" (en % del PIB) . 2005

	% PIB	% sobre tota la despesa protecció social	Prestacions en natura (serveis primera infància)	Prestacions en espècie (diners en permisos parentals)	Altres prestacions en espècie (diners fills a càrrec i red. fiscals)
Alemanya	3,2	10,8	0,8	0,2	2,2
Suècia	3,0	9,5	1,5	0,7	0,9
França	2,5	8,0	0,5	0,4	1,6
Regne Unit	1,7	6,2	0,4	0,1	0,1
Itàlia	1,1	4,2	0,5	0,2	0,4
UE 27	2,1	7,7	0,6	0,3	1,2
ESPANYA	1,1	5,5	0,7	0,2	0,2
CATALUNYA 2007	1,0	5,3 :	:	:	:

Font: Fagnani, J, *et al.* (2009) a partir de dades SESPROS (Eurostat). Catalunya: Idescat

El cas de Catalunya: SERVEIS PRIMERA INFÀNCIA

0-2 anys

Escoles bressol (0-3)

Altres espais d'atenció (0-3)

Espais familiars (0-3)

3-5 anys

Preescolar (3-5)

El cas de Catalunya: PERMISOS PARENTALS I REDUCCIONS DE JORNADA

Permís per maternitat

Permís de paternitat

Excedència per cura d'infants menors de 3 anys

Permisos de curta durada (hores dies)

Reduccions de jornada

El cas de Catalunya: PRESTACIONS ECONÒMIQUES DIRECTES

Universals per fills a càrrec (estatals i autonòmiques)

Sota condició de recursos (estatals i autonòmiques)

Ajudes a escala local i/o autonòmica

El cas de Catalunya: PRESTACIONS ECONÒMIQUES VIA FISCALITAT, REDUCCIÓ DE TAXES, AJUTS

IRPF

Altres

III. Comentaris al text PACTE PER A LA INFÀNCIA A CATALUNYA

15 dubtes pel debat, sobre el text (allà on es veu l'orientació de valors)

EDUCACIÓ I FAMÍLIA

PACTE PER A LA INFÀNCIA A CATALUNYA

Propostes finals

EDUCACIÓ

- Reforçar el vincle escola i família
- Reconèixer el paper estratègic de l'educació en el lleure
- Potenciar l'associacionisme educatiu
- Fomentar els entorns participatius i de compromís cívic

FAMÍLIA

- Desenvolupar programes de parentalitat positiva
- Donar suport integral a les famílies amb vulnerabilitat social
- Elaborar programes d'atenció social i promoció integral de les famílies en situació de pobresa, atents a les necessitats dels infants membres, a partir de polítiques d'habitatge i inserció laboral, i oferint ajuts econòmics i intervenció educativa
- Promoure la natalitat i donar suport a les famílies nombroses
- Donar suport específic a les famílies monoparentals
- Facilitar el desenvolupament de nous serveis a la infància, **especialment per cobrir els problemes derivats de l'asincronia entre horaris laborals i horaris escolars, i garantir la qualitat i la coherència educativa de tots aquests serveis.**

El suport a les famílies en el món local. Experiències i reptes. Seminari d'intercanvi de polítiques locals de suport a les famílies. *diba, ciimu*

Considerem accions locals de suport a les famílies aquelles que tenen per objectiu el suport a les seves funcions de cria, educatives, i de cura a la dependència.

Valorem com a bones pràctiques aquelles que afavoreixen l'autonomia i creixement personal, l'equitat en les relacions entre sexes i generacions, i l'obertura a l'entorn i a la comunitat tot promovent la igualtat d'oportunitats per a tothom.

Recull d'accions i programes en curs en suport a les famílies

- A. Articulació dels temps de la vida personal i familiar quan es tenen criatures
- B. Suports de cura a la gent gran i a les persones cuidadores
  - B1. Suport grupal a persones/famílies cuidadores
  - B2. Serveis de suport a domicili i comunitaris per a la gent gran
- C. Suports socioeducatius per a infants i famílies de la ciutat
  - C1. Suports específics per a famílies amb infants 0-3
  - C2. Suports específics per a famílies amb infants i adolescents
  - C3. Suports específics per a famílies immigrades (compartits o no amb famílies autòctones)
  - C4. Suports específics per a infants i adolescents
- D. Mediació i suport psicosocial en les crisis i transicions familiars
- E. Prevenció i atenció de violències i maltractes en l'àmbit familiar
- F. Projectes d'inclusió social des de la creació de xarxes
- G. Projectes intergeneracionals

Recerca a 22 ciutats europees (França, Itàlia, Suècia, Alemanya)

(1) Serveis i suports detectats a 22 municipis europeus

- (A) Serveis per a la petita / primera infància
- (B) Serveis extraescolars per a la infància
- (C) Serveis per a pares i mares
- (D) Serveis socials per a infants i famílies en situacions d'especial vulnerabilitat o en risc social
- (E) Subsidis i/o deduccions municipals a les famílies

- (2) Tots els països observats estan incrementant les intervencions a favor del conjunt de la infància i les seves famílies.
- (3) Cal remarcar la tendència a diversificar les ofertes d'atenció a la petita infància.
- (4) Cal remarcar l'increment de serveis/espais extraescolars de caràcter socioeducatiu.
- (5) Cal remarcar l'increment de serveis/centres dirigits al conjunt de les famílies amb funcions d'informació, assessorament, formació, participació, coordinació, autoajuda, debat, reflexió i intercanvi entorn de l'experiència de la parentalitat.

(A) Serveis/Espais per a la petita infància

- Escola bressol / Guarderia
- Jardins d'infància / Parvulari
- Educació infantil a l'escola
- Jardins d'infància “ sense portes ni parets”
- Mainaderes agregades o independents, a domicili propi (2/3 infants màxim) o a domicili de l'infant
- Cura compartida dels infants entre famílies
- Au Pairs / Cangurs
- Treballadores domèstiques que fan de mainaderes

(B) Serveis extraescolars per a la infància

- Servei municipal de planificació i coordinació de les activitats extraescolars
- Esplais/casals d'estiu
- Centres/serveis d'activitats extraescolars
- Mainaderes per a infants fins a 10 anys en hores extraescolars
- Mediateques / Ludoteques / Biblioteques, infantils i juvenils
- Centres de lleure a la natura i parcs d'aventura
- Colònies d'estiu a la natura
- Festival de música infantil
- Pàgina web infantil

(C) Serveis per a pares i mares

- Oficina d'informació per infants i famílies
- Centres polivalents per les famílies
- Centres d'informació i assessorament a les famílies
- Centre social pediàtric per les famílies amb fills
- La casa dels pares i mares i professionals de la família
- Servei d'assessorament escolar
- Servei d'assessorament psicofísic escolar
- Espais familiars
- Escoles de formació de mares i pares

(D) Serveis socials per a infants i famílies en situacions especials o en risc social

1. Infants i famílies amb necessitats especials

- Centres socials de barri
- Serveis socials polivalents
- Centres de Família
- Atenció precoç i recolzament a la criança
- Equips de Suport Familiar / Unitats Familiars
- Assessorament Psicopedagògic a escoles i famílies
- Assessorament a infants en situació de necessitat
- Servei de suport psicològic i social a infants i famílies amb problemes
- Servei d'avaluació de necessitats d'infants en situació d'abús o risc social
- Hospital a casa
- Serveis de Protecció a la infància

2. Famílies amb infants discapacitats

- Equips d'atenció a infants amb discapacitats
- Assessorament a famílies amb infants amb discapacitats

3. Infants sota custòdia

- Servei d'Adopció i Acolliment Familiar
- Cases d'acollida d'infants sota custòdia,
- Serveis Terapèutics a infants sota custòdia
- Servei individual de salut per a infants sota custòdia
- Serveis d'Advocats i Treballadors Socials en defensa dels Drets dels Infants sota custòdia
- Serveis en suport dels joves durant i després de la tutela
- Serveis residencials per a adolescents problemàtics sota custòdia
- Creació de la figura de Tutors/es d'infants sota custòdia
- Centres maternals d'acollida
- Acolliment i accions a favor de famílies de detinguts

4. Infància maltractada

- Serveis de Protecció a la infància maltractada

5. Serveis de suport a la persona que 'cuida'

- Suport i informació a voluntaris/es (adults, infants i joves) que tenen cura d'altres,
- Serveis de monitor de joc per donar un descans a les persones que cuiden infants discapacitats o amb risc d'exclusió social
- Promoció del Voluntariat
- Assistència als cuidadors/es familiars

(E) Subsidis i deduccions municipals a les famílies

- Subsidí d'habitatge
- Subsidí d'habitatge per a famílies nombroses
- Ajudes d'habitatge per a famílies monoparentals
- Ajuda per la millora de l'habitatge
- Ajuda per la millora de l'habitatge per famílies amb un fill discapacitat
- Subsidí per maternitat
- Excedència per maternitat retribuïda de 9 mesos
- Subsidí París per naixement múltiple
- Subsidí per família nombrosa
- Subsidí per contractar una Assistent Maternal agregada
- Subsidí per contractar una Assistent Maternal a domicili
- Subsidí per famílies amb infant discapacitat
- Subsidí per atendre un parent malalt
- Ajuda a famílies que pateixen una disminució sobtada de recursos
- Subsidí per a infants gitanos
- Salari mínim de suport
- Carnet París - Família